

תוכן עניינים

2	הצגת הקונפליקט
4	ניתוח הקונפליקט
7	דרכי התערבות
9	רפלקסיה
10	ביבליוגרפיה

הצגת הקונפליקט

הסכסוך הישראלי פלסטיני הוא סכסוך בין יהודים תושבי מדינת ישראל ובין ערבים פלסטינים. סכסוך זה החל עוד לפני הקמת המדינה ונמשך עד לימינו. במהלך השנים עשו ניסיונות רבים ליישוב הסכסוך. ניסיונות אלו היו חלק מתהליך השלום בין ישראל ובין הפלסטינים אולם לא נשאו פרי והסכסוך בימינו אינו נראה קרוב לפתרון. הסכסוך בין ישראל לפלסטינים למעשה החל כבר מן התקופה העות'מאנית שבה נוצרו עימותים בין היהודים ובין הערבים אשר חיו בישראל. סכסוכים אלו היו לרוב על רקע דתי ולא על רקע לאומי שהיה עדיין רק בתחילתו מבחינת התפיסה הלאומית של שני הצדדים. שורשי הסכסוך נוצרו בסוף המאה ה-19 עם עליית תנועת הלאומיות ברחבי העולם אשר גרמה לעמים לחזק את התפיסה הלאומית שלהם באופן חסר פשרות(מוריס, 2003).

בשל עליית תנועת הלאומיות החלו העליות הגדולות של היהודים לישראל. עליות הביאו להגברת המתחים ולחשש של הערבים אשר חיים בארץ כי הם עומדים לאבד את השטח של ישראל לטובת המוני היהודים אשר פקדו את האזור והגיעו מאירופה. לאחר כיבוש הארץ על ידי הכוחות הבריטיים, המדיניות הבריטית באה לידי ביטוי בניסיון תיווך בין הצדדים, כאשר האינטרס הבריטי הוא זה אשר מכתוב את הפעילות אשר נעשתה עבור כל אחד מן הצדדים. הבריטים ידעו לפזר הבטחות עבור הערבים כאשר הם נדרשו לכך. עדות לכך אנו מוצאים במסמכי מקמהון אשר נועדו להבטיח לערבים כי תמורת שיתוף פעולה שלהם עם הבריטים הם יזכו לבית לאומי לערבים והבטיח להם כי העלייה היהודית לא תעצב את נוף האזור(פורת, 1976).

מצד שני הם הבטיחו הבטחות דומות ליהודים בדמות הצהרת בלפור, אשר התחייבה להקים בית לאומי יהודי עבור היהודים. באופן כזה קיוו הבריטים לגשר בין הצדדים ולהניח את דעתם. בפועל מה שקרה הוא שכל צד ראה את הבריטים בתור גורם אשר תומך בצד הנגדי ולכן היציבות באזור הייתה בעייתית(פורת, 1976). לאחר מלחמת העולם השנייה ומלחמת העצמאות אשר הביאה לכך שהיהודים הקימו את המדינה שלהם הצד הפלסטיני איבד מן היכולת שלו לעצב את גורלו. הוא היה נתון למרות היהודים מצד אחד וברובו הגדול היה מצוי תחת שליטה ירדנית, משטר שהיה תחת חסות האימפריה הבריטית(מוריס, 2003).

ההסבר הפונקציונליסטי בהקשר זה מסביר את השינויים בתקופת העליות הראשונות כאלו אשר הניחו את היסודות לקונפליקט בעתיד. גרשון שפיר טען כי ליהודים אשר הגיעו הייתה בעיה כיצד להתיישב בארץ מלאת ערבים ולעמוד בתחרות מולם. כדי לפתור את הבעיה הם ניסחו אידיאולוגית של עבודה

עברית והיבדלות מערבים. גישה זו יצרה את ההפרדה הלאומית בתחומים שונים והגבירה את המתח הלאומי בין הצדדים. הוא הוסיף וטען כי כך הוחנו אבני היסוד ללאומיות הפלסטינית אשר ניסתה להתמודד עם הפעילות הציונית החדשה הזו (אפשטיין, 2003).

הפלסטינים לא הצליחו לבטא את הרצונות הלאומיים שלהם בשום מקום מבין המדינות הללו והיו צריכים למצוא את מקומם בתוך המדינות הללו. בישראל קיבלו הערבים אזרחות ישראלית כמו גם בירדן וכביכול עד למלחמת ששת הימים יכלו לחיות כאזרחים שווים לפחות באופן פורמלי. בפועל הפלסטינים הוגבלו על ידי השלטונות מאחר והם נחשדו בכך שהם גורמים אשר עוינים את המשטר וכאלה אשר לא וויתרו על השאיפות הלאומיות שלהם. משום כך החלו כבר אז עימותים צבאיים ואחרים בין הצדדים אשר לא קיבלו את תוצאות מלחמת 48. אירוע חשוב בעימותים הללו היה הקמתו של ארגון לשחרור פלסטין בשנת 1964 אשר ביקש לייצג באופן בלעדי את העם הפלסטיני, במקום הירדנים שהתיימרו לעשות זאת, ולהתמיד במאבק מזוין נגד ישראל עד לשחרור של פלסטין כולה עבור הערבים (מוריס, 2003).

לאחר מלחמת ששת הימים איבדה ירדן את הגדה המערבית וישראל קיבלה אחריות על כמות גדולה הרבה יותר של פלסטינים. בניגוד לאשר אירע במלחמת השחרור הפעם היהודים לא הביאו אזרחות מלאה לכל התושבים הפלסטינים בגדה המערבית, ככל הנראה משום שלא רצו לשנות את המאזן הדמוגרפי אשר יהפוך את הערבים במדינה לכוח אלקטורלי לא מבוטל. מאז לעד לתחילת הסכמי אוסלו מערכת היחסים הייתה בעיקר מבוססת על אירועי טרור ותגובה ישראלית אשר נועדה לעצור את פיגועי הטרור. לא הייתה הידברות של ממש בין הצדדים משום שכל צד ביקש לבטל לחלוטין את הצד השני ולא הייתה יכולת למצוא מכנה משותף או לפחות את הדרך שבה יהיה ניתן לגרום לשני העמים לחיות זה לצד זה.

שינוי משמעותי במערכת היחסים שבין הצדדים אירע עם תחילת הסכמי אוסלו בראשית שנות התשעים אשר ביקשו לפתור את הסכסוך שלא באמצעים צבאיים. הפלסטינים הכירו בזכות של ישראל להתקיים בשלום וישראל הכירה באש"ף בתור הנציג הלגיטימי של העם הפלסטיני וכי הוא יזכה להגדרה עצמית ולקיום ישות עצמאית משלו. הסכם אוסלו הביא לתהליך אוסלו אשר נמשך שנים לאחר מכן מבלי שהצדדים יוכלו להביא להסכם סופי שבו המחלוקות יפתרו באופן שלם. משום כשלון הצדדים להביא להסכם אחד אשר ישים קץ למחלוקות הליבה שבין הצדדים, פרצה האינתיפאדה השנייה אשר למעשה כמעט חיסלה אפשרות של הסכם בין ערפאת, מנהיג הפלסטינים, ובין הצד הישראלי. לאחר האינתיפאדה השנייה וההתנתקות מעזה חל תהליך